

متن پرسش

با سلام خدمت استاد گرانقدر چرا در بحث برهان صدیقین می‌فرمایید که وقتی برای عالم مراتب قایل شدیم به آن معناست که خدا در مرتبه‌ی بالاتر است و این بدان معناست که خداوند در مرتبه‌ی پایین‌تر نیست؟ با توجه به این‌که هرکدام از مراتب عالم ظهور خاص خداوند در همان مرتبه است چنین اشکالی باز هم پیش می‌آید؟ (اگر هر مرتبه‌ای از عالم را ظهور وجود مطلق با قید و محدودیت همان مرتبه از وجود در نظر بگیریم، وجود مطلق را در همه‌ی مراتب به صورت مقید به همان قید آن مرتبه‌ها می‌بینیم و شاید دیگر چنین مساله ای پیش نیاید). نظر شما چیست؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: همین‌طور که شما داخل پیرانتز می‌فرمایید درست است و در این صورت بحث معیت حق با عین ثابت‌هی آن مخلوق است و این در واقع تشکیک در ظهور است. آنچه می‌تواند قابل اشکال باشد تشکیک در وجود است و خود ملاصدرا نیز که جهت تعلیم بعضی از مباحث از تشکیک در وجود استفاده می‌کند در یکی از مجلات آخر اسفار اذعان به تشکیک در ظهور دارد و نظر عرفا را تأیید می‌کند. موفق باشید